

РЕЦЕНЗИЯ¹

От проф. д-р Тотка Монова - ФЖМК

за придобиване на образователната и научна степен „доктор” 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Медии и комуникации – Телевизионна журналистика)

с дисертационен труд на тема: **„Телевизионна журналистика и литература. Телевизионната журналистика – транслатор за представяне, разпространение и популяризиране на литература и култура”** (Изследване на екранните единици в предаването „Библиотеката“ по БНТ 1 в периода: 19.09.2015 г. до 15.09.2019 г.),

представен от **Ирина Николаева Тодорова**, редовен докторант в катедра „Комуникация, връзки с обществеността и реклама“ на Факултета по журналистика и масова комуникация с научен ръководител: **доц. д-р Поля Иванова**

I. Представяне на докторанта въз основа на подадената документация

Дисертационният труд представлява респектираща по обем разработка от **563 страници**, от тях основният текст е 296 страници. Текстът е структуриран в увод, три глави, заключение, библиография, приложения и списък с научните приноси и публикации по темата. Емпиричният материал от проведените изследвания е таблично представен в обем от 267 страници, а 28 страници са визуалните приложения

Изложението на текста е добре структурирано, то следва логиката на творческата задача, която докторантката си поставя, като акуратно изпълнява стандартните изисквания, необходими за представянето на едно научно-теоретично изследване. Търси се и според мен е постигнат баланс между научен обзор в първа глава, теоретична рамка и обосновка, върху която е изградено цялостното изследване и представителните по мащаб **три емпирични изследвания**, които са представени в **296 страници разгърнати таблици и 40 страници диаграми**. Тук специално искам да отбележа, че представените от авторката като приложения текстове по същество не съпътстват, не онагледяват, а представляват неразривна част от цялостния текст на дисертацията, което само по себе си има **значим приносен характер**.

¹ Забележка: Текстът в курсив предлага опорни точки за оценка на изследователските резултати. Препоръчителен обем на рецензията – около 6-7 стандартни страници

Като цяло техническото изпълнение на дисертационния труд и на автореферата със задължителните входни елементи, научнометодичен апарат, цялостно оформление на текста и дизайн е на много добро ниво.

Докторантката основава дисертационния си труд на редица научни текстове и отделни публикации (136 библиографски единици) от български, английски и руски автори. Прави впечатление, че Ирина Тодорова свободно си служи с изследвания и теоретични разработки в областта на теория на масовата комуникация и новите медии, телевизионната журналистика и публицистика, емпиричната социология, и в частност на критиката и различните критически практики в медиите. Без съмнение отлично проведеното емпирично изследване, представено в количествени и качествени параметри, показва едно **много добро ниво на научна компетентност на автора.**

II. Оценка на качествата на дисертационния текст

Предложеният на вниманието ни дисертационен труд е **актуален** преди всичко с това, че запълва едно сравнително празно пространство по отношение на представителни академични изследвания, свързани с културата и културните практики на българските медии и в частност на телевизията. Поради спецификите на Прехода, доминация в изследванията и анализите все още имат политиката и политическото във всичките им аспекти, което неизбежно води до липса на рефлексии по отношение на факта, че телевизионният екран все повече се превръща в проводник на ерзац-култура. Прилагането на контент анализа в пълния му вид, т.е. при равнопоставено анализиране на регистрираните количествени данни и качествените показатели, води до структурирането на **изключително богата емпирична информация.** Това от своя страна се превръща в отправна точка за извеждането на интересни и провокативни тези, които, според мен, тепърва ще стават повод за тяхното представяне и обсъждане на редица академични или медийни форуми. Самото формулиране на темата още в заглавието на труда и прецизното очертаване на изследователското поле сами по себе си дават основание да посочим и първия от приносите на дисертацията – подобно изследване **у нас се прави за първи път.**

Интернет комуникациите безспорно наложиха съществени промени в традиционните медии – както в информационната им политика и съдържание, така и в жанрова им система като цяло. Съгласно правилото на Мелвин Де Флор обсегът на всяка медия нараства до

определена точка във времето, в която следва спад в развитието на тази медия. Към редицата обективни световни тенденции, съпътстващи днес все по-бързото реструктуриране на медиите в съдържателен и жанров аспект, трябва да прибавим непрекъснатото реструктуриране и окрупняване на собствеността на българския медиен пазар, което доведе до изваждане от програмните схеми, особено на частните телевизионни оператори, на цели тематични сектори – тук за съжаление най-често попада секторът на културната журналистика, като не само се закриват тематични предавания, но тази тематика забележимо в последните години аксиоматично отсъства и от информационните емисии. В този контекст допълнително се актуализира темата на дисертационния труд, чиято **основна цел** е да разгледа и анализира връзките между телевизионната журналистика и литературата. Именно на тези сложни и в същото време много динамични процеси е посветено **представителното емпирично изследването**, което е в основата на дисертационния труд, и още тук бих искала да отбележа, че Ирина Годорова се е **справила отлично с тази нелека научно-изследователска задача**.

Аналитична характеристика на съдържанието. Цел, обект, предмет, задачи и методология на изследването

Обектът и предметът на изследователския интерес са коректно дефинирани и, както вече отбелязах, в своя изчистен вид присъстват и в самото заглавие на труда. **Обект** на изследването е **предаването „Библиотеката“ на БНТ 1**, а негов **предмет** е „представянето на литературата в различните ѝ жанрови форми чрез методите и способите на телевизионната журналистика“.

Докторантката формулира следната **изходна хипотеза**: „освен, че е част от жанрово-пространствената идентичност на БНТ, предаването „Библиотеката“ помагата на обществения оператор да се утвърди като културна институция в обществото, като чрез способ на телевизионната журналистика оказва ключова роля за транслятор на представяне, разпространение и популяризиране на литература и култура“.

Целта на изследването е да се открие какво е мястото на културата и литературата в телевизионното пространство чрез едно конкретно тематично специализирано предаване като „Библиотеката“. Авторката прецизира основната цел на труда си в **три равнопоставени по значимост изследователски задачи**, а именно:

- 1) Да се проучи съдържателно, понятийно и структурно предаването на „Библиотеката“ – това по същество е представено в първата част на втора глава на дисертацията. За изпълнението на тази задача са разгледани, описани и анализирани общо **150 предавания за периода от 19 септември 2015 г. до 15 септември 2019 г.** – по същество това са **параметрите на емпиричната извадка**. Спецификите и трансформациите на тези 150 екранни единици са таблично представени в Приложение № 1.
- 2) В изпълнение на втората изследователска задача е направен интересен **сравнителен анализ** между конкретно избрани екранни единици от „Библиотеката“ и от предаването, част от **сутрешния блок на БНТ 1 „Култура.БГ“**. Изследваният период е една година и обхваща времето **от м. септември 2015 г. – м. октомври 2016 г.** Това изследване е представено във втората част на втора глава.
- 3) Третата изследователска задача по същество представлява едно **самостоятелно** по рода си типично социологическо **проучване на нагласите на аудиторията**, осъществено на базата на проведени **три анкетни допитвания с общо 400 респондента** (пълнолетни лица, мъже и жени), извършено на три етапа – първият на терен, останалите две проучвания са проведени чрез онлайн анкета.

Методиката на изследването е интердисциплинарна – основно е базирана върху класическия контент анализ, като паралелно с това включва работа с архив и документи, анализ на статистически данни, сравнителен анализ, анкетно проучване на терен и онлайн чрез регистрационни карти.

Бих обобщила, че:

- Дисертационният труд по един **убедителен начин постига основната цел** и научните задачи, които постулира в уводната част.
- **Мащабът на емпириката**, начинът, по който е направена селекцията на данните и тяхното представяне на базата на **адаптирани научни методики** и разработени регистрационни карти доказват, че Ирина Тодорова **притежава изградени умения на изследовател**. Тя без съмнение прецизно е очертала рамката на изследователското поле, преценила е добре какъв по обем материал от база данни е необходим, за да се провери работната хипотеза. Малко докторанти успяват да преценят колко и какъв по обем емпиричен материал е необходим, за да сме сигурни, че след анализирането му,

изводите които следват от това, биха били научно представителни. **В този смисъл докторантката се е справила отлично.**

- Представеният **дескриптивно-аналитичен обзор** в първа глава и трите **репрезентативни авторски изследвания** във втора и трета глава **показват високо ниво на научна компетентност.**
- **Проведеното от Ирина Тодорова научно изследване, структурирането, типологизирането и анализирането на огромен корпус от емпирични данни, доказват заявената в уводната част основна изследователска хипотеза.**

III. Приноси на дисертационното изследване

Докторантката е заявила и формулирала в края на в дисертационния си труд 3 теоретико-методологически научни приноса и 2 практико-приложни приноса. Като приемам по същество така представените приноси, бих акцентирала по-специално на следното:

Ирина Тодорова е **провела емпирично изследване, което за първи път у нас** представя за научно обсъждане и анализ **сложния въпрос за отношенията между журналистика и култура** като цяло и телевизионната журналистика и литературата в частност.

Оценка на автореферата

Авторефератът е с обем **94 страници** и е изготвен по приетия научен стандарт.

Структурата му следва хронологично съдържанието на дисертацията.

Авторефератът отразява вярно и пълно съдържанието на оригиналния труд и дава обективна представа за целта, задачите, етапите и резултатите на проведеното изследване.

IV. Бележки и препоръки

Препоръките ми към този дисертационен труд са той да бъде издаден, най-вече поради актуалността на проблема у нас, особено разглеждан в светлината на медийното отразяване на темата, свързана с

V. Публикации и участия в научни форуми

Ирина Тодорова е представила **списък с 5 публикации**, пряко свързани с темата на дисертационния труд, и **6 участия с доклади** в наши и международни научни форуми. С това са **изпълнени изискванията** на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ за апробиране и оповестяване на резултатите от изследването според чл. 5, т. 5 и са **покрити минималните национални изисквания** по чл. 63, ал. 1, т. 4 и чл. 69, ал. 3.

VI. Заключение

Като имам предвид научноизследователските качества на предложения дисертационен труд – **високата научната компетентност на докторантката, отличното познаване на проблемите на съвременната медийна среда, на българската култура като цяло и на литературата в частност, способността ѝ да разчита и анализира различни по вид медийни изследвания и проучвания, да адаптира методики за медийни изследвания към конкретния научен проблем, както и уменията ѝ да провежда медийни и социологически изследвания, способността ѝ да събере и структурира огромен емпиричен материал, от който да изведе и формулира представителни и интересни изводи и обобщения** – убедено предлагам на уважаемото научно жури да присъди на **Ирина Николаева Тодорова образователната и научна степен „доктор“ за представената дисертация на тема: „Телевизионна журналистика и литература. Телевизионната журналистика – транслатор за представяне, разпространение и популяризиране на литература и култура“.**

Дата:
9 април 2021 г.

Рецензент:
проф. д-р Тотка Монова